

VENDIM
Nr. 57, datë 21.12.2012

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	Anëtar i	“	“
Xhezair Zaganjori	Anëtar i	“	“
Sokol Berberi	Anëtar i“	“	
Altina Xhoxhaj	Anëtare e	“	“
Admir Thanza	Anëtar i“	“	
Fatmir Hoxha	Anëtar i“	“	
Vitore Tusha	Anëtare e	“	“

me sekretare Blerina Basha, në datën 27.9.2012 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr. 24 Akti, që i përket:

KËRKUES: Nehat Kulla, përfaqësuar nga avokatët Baftjar Rusi dhe Qazim Gjonaj, me prokurë.

SUBJEKT I INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi, si të papajtueshëm me Kushtetutën, i vendimeve: nr. 109, datë 14.8.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kavajë; nr. 85, datë 17.3.2009 të Gjykatës së Apelit Durrës; nr. 00-2010-766-540, datë 26.5.2010 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë;

Dërgimi i çështjes për rishqyrtim pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kavajë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f, 134/g, të Kushtetutës; nenet 5.1 dhe 6 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ); neni 4 i protokollit nr. 7 të KEDNJ-së; nenet 27, 28, 29, 30, 39, 42 e vijues të ligjit 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoji relatoren e çështjes, Vitore Tusha, përfaqësuesit e kërkuarit që kërkuan pranimin e kërkesës dhe pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë, me vendimin nr. 109, datë 14.8.2008, ka vendosur deklarinimin fajtor të kërkuarit për kryerjen e veprave penale të: “Vrasjes me dashje”, të parashikuar nga neni 76 i Kodit Penal (KP) dhe dënimin e tij me 18 vjet burgim; të “Prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe municionit”, të parashikuar nga neni 278/2 i KP-së dhe dënimin me 3 vjet burgim. Në bashkim të dënimeve, në zbatim të nenit 55/1 të KP-së, i pandehuri është dënuar përfundimisht me 20 vjet burgim.

2. Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr. 85, datë 17.3.2009, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kavajë.

3. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 540, datë 26.5.2010, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit Durrës.

II

4. **Kërkuesi** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese në datën 16.11.2011, duke pretenduar cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor në aspektet e mëposhtme:

4.1 Hetimet paraprake janë kryer në shkelje të garancive kushtetuese dhe të Kodit të Procedurës Penale (KPP), për arsye si vijon:

4.1.1 Nuk janë respektuar afatet procedurale për fillimin dhe zgjatjen e hetimeve paraprake, sipas parashikimeve të neneve 323 e 324 të KPP-së. Për rrjedhojë, kërkuesi ka humbur të drejtën e ankimit në kuptim të nenit 325 të KPP-së dhe nenit 43 të Kushtetutës.

4.1.2 “Procesverbali i njohjes së personit”, i datës 15.11.2005, është kryer në mungesë të mbrojtësit, duke cenuar të drejtën e mbrojtjes. Në kuptim të neneve 128/1 dhe 131/1 të KPP-së, ky akt, dhe aktet e tjera që varen prej tij, janë absolutisht të pavlefshëm.

4.1.3 Vendimet “Për caktimin e përkthyesit”, të datave 1.10.2007 dhe 2.10.2007, janë marrë në shkelje të neneve 123, 125, 126, 138, 179/2, 183 të KPP-së, pasi nuk gjendet e depozituar në fashikullin hetimor asnjë deklaratë me shkrim e shtetasit të huaj që nuk njeh gjuhën shqipe; asnjë dokument që të vërtetojë identitetin e personave të caktuar si përkthyes dhe faktin që ata e gëzojnë të drejtën ligjore për të ushtruar një detyrë të tillë. Për rrjedhojë, kërkuesit i është privuar e drejta e njoftimit dhe e drejta e paraqitjes së kërkesës për përjashtimin e përkthyesit.

4.1.4 Procesverbali i “Marrjes në pyetje të shtetasit të huaj me cilësinë e personit që ka dijeni për veprën penale”, i datës 1.10.2007, është hartuar në shkelje të nenit 122 të KPP-së, pasi është hartuar në mungesë të përkthyesit të caktuar nga organi procedues dhe duke marrë si përkthyes bashkëshorten e tij.

4.1.5 Vendimi “Për lejimin e përgjimit ambiental” të shtetasit italian M.C. dhe bashkëshortes së tij E.SH., i datës 1.10.2007, është marrë në shkelje të neneve 222, 223, 116 të KPP-së. Rezultatet e përgjimit nuk u janë njoftuar të pandehurit dhe mbrojtësit, çka në kuptim të nenit 223/4 të KPP-së përbën cenim të së drejtës së mbrojtjes.

4.1.6 Kërkuesi nuk është njohur me aktet e fashikullit hetimor të datës 13.11.2007, pasi ka qenë në dhomat e paraburgimit të Burgut 302. Aktet i janë vënë në dispozicion vetëm mbrojtësit të tij, në shkelje të nenit 327/2 në lidhje me nenin 50 të KPP-së dhe neneve 31/c dhe 33/1 të Kushtetutës.

4.1.7 “Vendimi për dërgimin e çështjes në gjyq”, i datës 14.11.2007, nuk gjendet në dosjen penale nr. 182/2005 dhe nuk i është njoftuar as të pandehurit dhe as mbrojtësit të tij, çka ka cenuar të drejtën e mbrojtjes për shkak të mosnjoftimit dhe afatit shumë të shkurtër kohor (vetëm 24 orë) nga mbyllja e hetimeve paraprake dhe dërgimi i çështjes në gjyq, në kuptim të nenit 31/b të Kushtetutës.

5. Është cenuar *parimi i barazisë së armëve dhe i sigurisë juridike* nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë dhe Gjykata e Apelit Durrës, të cilat nuk kanë pranuar provat e mbrojtjes, por kanë pranuar t’i nënshtrojnë hetimit gjyqësor vetëm provat e akuzës. Gjykata e Apelit, duke lënë në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kavajë, të marrë në shkelje të parimeve kushtetuese e procedurale penale, bie ndesh me parimin e sigurisë juridike, pasi ka cenuar besimin e kërkuesit te sistemi i drejtësisë dhe rendi kushtetues.

6. Është cenuar *parimi i prezumimit të pafajësisë*, parashikuar nga neni 30 i Kushtetutës, pasi gjykatat nuk kanë vlerësuar dyshimet në favor të të pandehurit, por e kanë vlerësuar si të mirëqenë akuzën.

7. Është cenuar *parimi i gjykimit të çështjes nga një gjykatë e paanshme*, pasi trupi gjyqësor ka pranuar çdo provë të kërkuar prej akuzës dhe ka refuzuar çdo kërkesë të mbrojtjes. Njëanshmëria e gjykatave u vërtetua edhe nga rrëzimi i kërkesave për përjashtimin e trupit gjyqësor të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kavajë dhe të një anëtarit të trupit gjyqësor të Gjykatës së Apelit Durrës. Për më tepër, vendimi për mospërjashtimin e gjyqtarëve nuk iu komunikua kërkuesit, duke i mohuar kështu të drejtën e rekursit në Gjykatën e Lartë.

8. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë dhe Gjykata e Apelit Durrës nuk kanë respektuar *standardin kushtetues të arsytimit të vendimeve gjyqësore*, pasi nuk parashtrojnë arsyet për të cilat këto gjykata i quajnë të papranueshme provat e kundërta. Për më tepër, Gjykata e Apelit, edhe pse ka pranuar marrjen kryesisht të provave, nuk i bën ato pjesë të arsytimit të vendimit.

9. Është cenuar *e drejta e mbrojtjes në Gjykatën e Lartë*, pasi procesi gjyqësor është zhvilluar në mungesë të mbrojtësve të zgjedhur nga kërkuesi, të cilët kishin paraqitur kërkesë për shtyrjen e seancës, dhe pa i caktuar mbrojtës kryesisht.

10. **Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme**, në prapësimet dërguar me shkrim Gjykatës, shprehet se:

10.1 Kërkuesi nuk legjitimohet për vënien në lëvizje të gjykimit kushtetues, pasi nuk ka shteruar

mjetet juridike, në kuptim të nenit 131/f të Kushtetutës, lidhur me pretendimet për shkelje kushtetuese e ligjore gjatë fazës së hetimeve paraprake, konkretisht lidhur me pretendimet për hartimin e procesverbalit të njohjes në mungesë të mbrojtësit, për nënshkrimin e vendimeve të zgjatjes së hetimeve paraprake nga mbrojtësi i paaautorizuar, për mosnënshkrimin e vendimit “Për dërgimin e çështjes në gjyq” nga kërkuesi. Këto pretendime, së bashku me pretendimin për mosarsyetimin e vendimeve gjyqësore, nuk janë parashtruar nga kërkuesi në asnjë fazë të procedimit të çështjes.

10.2 Pretendimet e kërkuesit për cenimin e barazisë së armëve si rezultat i mosmarrjes së provave të kërkuara prej tij ose prej mbrojtësve të tij, i vlerësimi jo të drejtë të tyre, si dhe interpretimit e zbatimit të gabuar të ligjit, janë çështje që i përkasin juridiksionit të gjykatave të zakonshme, të cilat i kanë dhënë përgjigje këtyre pretendimeve përmes vendimeve gjyqësore. Në këtë kuptim, pretendimet nuk përbëjnë cenim të procesit të rregullt në kuptimin kushtetues.

10.3 Edhe pretendimi për cenimin e parimit të paanshmërisë gjatë gjykimit të çështjes në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Kavajë dhe Gjykatën e Apelit Durrës, është i pabazuar në rrethanat e faktet e provuara dhe në interpretim të kërkesave kushtetuese, konventore e ligjore, konkretisht neneve 15, 16 e 17 të KPP-së, nenit 42/2 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së. Për më tepër, këto pretendime janë shqyrtuar dhe kanë marrë përgjigje në vendimet e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kavajë dhe të Gjykatës së Apelit Durrës, në përputhje me nenin 142 të Kushtetutës.

10.4 I pabazuar është edhe pretendimi për cenimin e së drejtës së mbrojtjes në Gjykatën e Lartë si rezultat i zhvillimit të seancës gjyqësore në mungesë të mbrojtësve. Rekursi është paraqitur nga mbrojtësit me prokurë të kërkuesit, të cilët kanë parashtruar të gjitha argumentet ligjore në rekurs dhe shtesë rekursi. Po ashtu, nuk rezulton që Kolegji Penal të ketë dhënë vendim për rëndimin e pozitës së kërkuesit, pasi nuk ka ndryshuar në disfavor të kërkuesit vendimet e gjykatave të shkallëve më të ulëta.

III

A. Në lidhje me pretendimin për cenimin e së drejtës për mosdeklarimin fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme

11. Gjykata Kushtetuese (Gjykata) konstaton paraprakisht se kërkuesi, në thelb, ka pretenduar mosrespektimin e rregullave për llogaritjen e afateve të fillimit dhe përfundimit të hetimeve paraprake, si dhe cenimin e garancive kushtetuese dhe procedurale penale gjatë këtyre hetimeve. Konkretisht, kërkuesi pretendon se afati i hetimeve paraprake duhej llogaritur nga data 29.7.1998 kur është marrë “Vendimi për kryerjen e ekspertimit daktilografik”, sipas të cilit rezulton se personi i dyshuar si i tillë ishte kërkuesi. Po ashtu, hetimet paraprake e kanë tejkaluar afatin ligjor për shkak të ndërprerjeve në periudhat kohore nga 29.7.1998 deri më 6.1.1999 nga Prokuroria e Rrethit Kavajë, nga 20.12.1999 deri më 31.3.2000 nga Prokuroria e Rrethit Elbasan dhe nga 14.11.2005 deri më 14.11.2007 nga Prokuroria e Rrethit Kavajë. Njoftimi për zgjatjen e afateve të hetimeve paraprake i është bërë mbrojtësit dhe jo të pandehurit. Gjithashtu, kërkuesi pretendon parregullsi edhe gjatë kryerjes së veprimeve hetimore si paraqitja për njohje, përgjimi ambiental, caktimi i përkthyesit, marrja në pyetje e shtetasit të huaj me cilësinë e personit që ka dijeni për veprën penale. Për rrjedhojë, kërkuesi pretendon se aktet procedurale që pasqyrojnë këto veprime hetimore janë absolutisht të pavlefshme.

12. Gjykata ka theksuar se, bazuar në parimin *jura novit curia*, ajo mund të vlerësojë vetë nëse pretendimet e ngritura në kërkesë bien në fushën e veprimit të një dispozite të caktuar, që nuk është parashtruar para saj dhe ajo nuk e konsideron veten të detyruar nga cilësimi që i është bërë fakteve të çështjes nga kërkuesi (*shih vendimin nr. 27, datë 9.5.2012 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuesit duhet të trajtohen në këndvështrim të respektimit të parimit të mosdeklarimit fajtor mbi bazën e të dhënave të mbledhura në mënyrë të paligjshme, në kuptim të nenit 32/2 të Kushtetutës.

13. Sipas jurisprudencës kushtetuese, marrja e provave në mënyrë të ligjshme përbën një aspekt të rëndësishëm të respektimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, parashikuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe nga neni 6 i KEDNJ-së. Në këtë drejtim, detyra e Gjykatës është të vlerësojë nëse procesi si i tërë, duke përfshirë edhe mënyrën e marrjes së provave, ka qenë i drejtë. Parimi bazë kushtetues që lidh provat me procesin e rregullt është i sanksionuar në nenin 32/2 të Kushtetutës, sipas të cilit askush

nuk mund të deklarohet fajtor mbi bazën e të dhënave të mbledhura në mënyrë të paligjshme. Për të përcaktuar nëse procesi ka qenë i rregullt, duhet kontrolluar nëse e drejta e mbrojtjes është respektuar dhe duhet verifikuar në veçanti nëse kërkuesit i është dhënë mundësia për të vënë në dyshim autenticitetin e provave dhe kundërshtuar përdorimin e tyre (*shih vendimin nr. 47, datë 7.11.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Po ashtu, në qëndrimet e arsyetimet e veta Gjykata, ndërsa ka pranuar se jo çdo shkelje e rregullave procedurale e bën procesin të parregullt në kuptimin kushtetues, ka pranuar gjithashtu, se ndikim të drejtpërdrejtë në një proces ligjor kanë ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të individit (*shih vendimin nr. 21, datë 1.10.2008 të Gjykatës Kushtetuese*). Duke shkuar më tej, Gjykata nuk ka pranuar pretendimet për cenimin e parimeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor në rastet kur gjykata e shkallës më të lartë ka plotësuar apo korrigjuar mangësitë e gjykatave të shkallëve më të ulëta në plotësimin e standardeve dhe elementeve të një procesi të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 21, datë 1.10.2008; nr. 40, datë 22.9.2011, nr. 18, datë 2.4.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Gjykata konstaton se në dosjen hetimore (fq. 41) gjendet e administruar shkresa “Informacion mbi procedimin penal nr. 182/2005”, datë 13.9.2007, dërguar Prokurorisë së Përgjithshme, nga përmbajtja e së cilës rezulton se Prokuroria e Rrethit Kavajë, në datën 5.8.1998, ka filluar hetimet për procedimin penal nr. 93 për veprën penale të vrasjes me dashje, pa autor, por në datë 6.1.1999 është vendosur pezullimi i hetimeve për shkak të moszbulimit të autorit të veprës penale. Hetimet kanë rifilluar në datën 14.11.2005 ku vepra penale i është atribuar personit nën hetim (kërkuesit), i cili është arrestuar në flagrancë më datë 15.11.2005 dhe i është caktuar masa e sigurimit personal në burg. Për shkak të kompleksitetit të hetimit që lidhej me dëshmitarët që ndodheshin jashtë shtetit, adresa e të cilëve nuk dihej, afatet hetimore janë zgjatur dhe afati 2-vjeçar i hetimit ka përfunduar në datën 14.6.2007, por nisur nga nevoja për kryerjen e veprimeve të tjera hetimore (dërgimi i letërporosisë në shtetin italian, identifikimi i lidhjeve shoqërore të të pandehurit dhe krahasimin e gjurmëve të tyre me ato të gjetura në makinë, por ende të paidentifikuara), mbi bazën e kërkesës së prokurores së çështjes për zgjatjen e hetimeve, Prokurori i Përgjithshëm e ka miratuar zgjatjen e hetimeve, në përputhje me nenin 324 të KPP-së. Vendimet për zgjatjen e hetimeve paraprake, në periudhën 14.2.2006-14.5.2006-14.8.2006-14.11.2006, janë nënshkruar nga i pandehuri dhe mbrojtësi. Vendimet e zgjatjes së afateve të hetimit, në periudhën 14.2.2007-14.5.2007-14.6.2007-14.9.2007-14.12.2007, janë nënshkruar vetëm nga mbrojtësi i zgjedhur nga kërkuesi dhe i pajisur me tagra përfaqësimi, në përputhje me dispozitat e KPP-së.

16. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuesit për mosrespektimin e afateve procedurale të fillimit të hetimeve paraprake, zgjatjen e tyre tej afateve të parashikuara nga ligji, për mospërdorimin e veprimeve hetimore të kryera tej afateve dhe, për rrjedhojë, cenimin e të drejtës së mbrojtjes dhe ankimit, është i pabazuar. Për më tepër, këto pretendime kanë marrë përgjigje me vendimet gjyqësore.

17. Po ashtu, Gjykata konstaton se pretendimet e kërkuesit në lidhje me pavlefshmërinë e disa akteve procedurale janë parashtruar paraprakisht nga mbrojtësit e kërkuesit në seancën gjyqësore të datës 11.2.2008, të zhvilluar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Kavajë. Konkretisht, mbrojtësit kanë kërkuar deklarimin si të pavlefshme të vendimeve “Për caktimin e përkthyesit”, të datave 01.10.2007 dhe 02.10.2007, pasi janë marrë në shkelje të neneve 123, 125, 126, 138, 179/2, 183 të KPP-së. Sipas tyre, në fashikullin hetimor nuk gjendet e depozituar asnjë deklaratë me shkrim e shtetasit të huaj që nuk njeh gjuhën shqipe dhe asnjë dokument që të vërtetojë identitetin e personave të caktuar si përkthyes dhe faktin që ata e gëzojnë të drejtën ligjore për të ushtruar një detyrë të tillë. Në këto kushte, kërkuesit i është privuar e drejta e njoftimit dhe, për rrjedhojë, e drejta e paraqitjes së kërkesës për përjashtimin e përkthyesit. Gjithashtu, mbrojtësit kanë kërkuar edhe pavlefshmërinë e vendimeve të prokurores së çështjes, për kryerjen e përgjimit ambiantal, dhe të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kavajë, për vleftësimin e përgjimit, pasi janë marrë në shkelje të kërkesave të Seksionit IV, “Përgjimet” të KPP-së. Sipas mbrojtësve të kërkuesit, normat procedurale, në asnjë rast, nuk parashikojnë përgjimin e dëshmitarit apo të shtetasit të lirë. Për më tepër, të drejtën e përpilimit të këtij akti e ka vetëm prokurori i çështjes dhe jo

oficeri i policisë gjyqësore. Po ashtu, përgjimi është kryer në mungesë të përkthyesit, të ekspertit kriminalistik dhe në kundërshtim me konkluzionet e procesverbalit “Për njohje personi” të së njëjtës datë.

18. Në lidhje me pretendimet e mësipërme, Gjykata vëren se, bazuar në materialet e dosjes gjyqësore, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë është shprehur me vendim të ndërmjetëm për rrëzimin e këtyre kërkesave, me arsyetimin se veprimet hetimore të pretenduara si të pavlefshme janë kryer në përputhje me normat përkatëse procedurale penale. Po ashtu, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë vijon arsyetimin se: *“mbrojtësi dhe i pandehuri kanë marrë dijeni për veprimet hetimore dhe përfundimin e hetimeve, sipas procesverbalit të datës 13.11.2007, pa u shprehur për këto pretendime”*.

19. Gjithashtu, Gjykata konstaton se Gjykata e Apelit Durrës, në seancën e datës 29.1.2009, ka pranuar kërkesën e mbrojtësve të kërkuarit për të përsëritur pjesërisht shqyrtimin gjyqësor dhe, konkretisht, ka lejuar, midis të tjerash, pyetjen e përkthyesve lidhur me transkriptimin dhe përkthimin e përgjimit ambiantal të shtetasve M.S. dhe E.SH. dhe shqyrtimin si provë të kasetës së përgjimit ambiantal për ta dëgjuar në prani të palëve dhe përkthyesve.

20. Në vështrim të rrethanave të çështjes dhe standardeve të mësipërme, Gjykata arrin në përfundimin se kërkuari ka marrë përgjigje të arsyetuar nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë dhe Gjykata e Apelit Durrës, në lidhje me pretendimet e parashtruara. Në këto kushte, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuarit për deklarimin fajtor mbi bazën e të dhënave të mbledhura në mënyrë të paligjshme, është haptazi i pabazuar.

B. Në lidhje me pretendimin për cenimin e parimit të barazisë së armëve dhe të sigurisë juridike

21. Kërkuari ka pretenduar se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë dhe Gjykata e Apelit Durrës nuk kanë pranuar provat e mbrojtjes, por kanë pranuar t'i nënshtrojnë hetimit gjyqësor vetëm provat e akuzës. Për më tepër, Gjykata e Apelit, duke lënë në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kavajë të marrë në shkellje të parimeve kushtetuese e procedurale penale, nuk ka respektuar parimin e sigurisë juridike, gjë që ka cenuar besimin e kërkuarit te sistemi i drejtësisë dhe rendi kushtetues.

22. Gjykata, paraprakisht, vlerëson se pretendimet e parashtruara nga kërkuari duhet të trajtohen nga këndvështrimi i respektimit të parimit të barazisë së armëve.

23. Gjykata ka theksuar se veçanërisht në procesin penal, barazia e armëve, kontradiktoriteti dhe, lidhur ngushtë me këto, mbrojtja e të pandehurit, përbëjnë në vetvete elementet më të qenësishëm e thelbësorë të procesit të rregullt ligjor në kuptimin kushtetues. Prandaj, për respektimin e këtyre parimeve, gjykata duhet të përmbushë me rigorozitet një sërë detyrimesh, mes të cilave rëndësi të veçantë paraqet, sipas rastit, edhe njoftimi i të pandehurit apo mbrojtësit të tij ligjor për akuzën, ankimin, rekursin, ditën dhe vendin e gjyqimit të çështjes, etj. Synim kryesor është realizimi i një debati real ndërmjet akuzës dhe mbrojtjes, gjë që ndikon pozitivisht dhe në mënyrë të drejtpërdrejtë në zbulimin e së vërtetës dhe dhënien e drejtësisë nga gjykata, me objektivitet e paanësi. Këto kërkesa kushtetuese e ligjore janë në funksion të mbrojtjes sa më efektive të të pandehurit, pasi përballë tij qëndron vetë shteti, i përfaqësuar në procesin penal nga prokurori që paraqet dhe mbron akuzën kundër tij (*shih vendimet nr. 23, datë 13.10.2005; nr. 24, datë 26.10.2005; nr. 16, datë 8.6.2006; nr. 13, datë 21.7.2008; nr. 19, datë 18.9.2008; nr. 10, datë 2.4.2009; nr. 16, datë 15.6.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Gjykata konstaton se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë, në seancën e datës 29.2.2008 (fq. 306-312 e fashikullit), pasi ka dëgjuar palët e pranishme, ka vlerësuar si të bazuara kërkesat e prokurorit të çështjes për thirrje dëshmitarësh. Lidhur me kërkesat e paraqitura nga mbrojtësit e kërkuarit, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë, me vendim të ndërmjetëm të arsyetuar, ka vendosur rrëzimin e kërkesave të paraqitura nga mbrojtësi i kërkuarit për: i) thirrje të disa dëshmitarëve, pasi dëshmia e tyre ishte indirekte, ndërkohë që gjykata do të thërriste shtetasin italian M.C. që ishte burimi i provës; ii) për paraqitjen e përkthyesit, pasi në vlerësimin e gjykatës, pretendimi i mbrojtjes për shtrembërim të përkthimit ishte i pabazuar. Kjo provë do t'i nënshtrohet debatit gjyqësor; në këtë mënyrë mbrojtja ka hapësira për të paraqitur pretendimet e veta; iii) për administrim të fashikullit të masës së sigurimit ndaj shtetasit italian M.C., pasi gjykata nuk vë në dispozicion prova, por palët kanë të drejtën e informimit dhe mund ta sigurojnë vetë materialin; iv) për administrim dhe shqyrtim të përkthimeve të bëra privatisht dhe jo në përputhje me kërkesat procedurale. Mbrojtësi e ka konsideruar vendimin e gjykatës si shprehje të

njëanshmërisë së trupit gjykues, duke kërkuar përjashtimin e tij.

25. Gjykata vlerëson se asnjë nga palët në proces nuk është vënë në disavantazh, por secila ka pasur mundësinë të kërkojë administrimin e provave që i vlerëson të nevojshme. Kërkuuesi ka qenë i përfaqësuar gjatë këtyre proceseve gjyqësore nga mbrojtës të zgjedhur personalisht, të cilët kanë pasur mundësinë e arsyeshme të informohen plotësisht për akuzat e ngritura, për të komentuar dhe kundërshtuar, përmes debatit kontradiktor, provat e paraqitura nga akuza, për të parashtruar kërkesa për marrjen e provave që i kanë vlerësuar si kyçe për të mbështetur pretendimet e tyre, si dhe për të përgatitur një mbrojtje efektive për mbrojtjen e interesave ligjore të kërkuësit.

26. Në vështrim të sa më sipër, si dhe duke ritheksuar qëndrimin tashmë të konsoliduar të jurisprudencës kushtetuese se çështjet e interpretimit të ligjit dhe vlerësimit të provave i takojnë sferës së juridiksionit të zakonshëm dhe jo atij kushtetues, Gjykata arrin në përfundimin se edhe pretendimi i kërkuësit për cenimin e parimit të barazisë së armëve gjatë procesit gjyqësor në ngarkim të tij, është i pabazuar.

C. Në lidhje me pretendimin për cenimin e parimit të gjykimit të çështjes nga një gjykatë e paanshme

27. Kërkuuesi, bazuar mbi argumentin se trupi gjykues u bë palë me akuzën, duke pranuar çdo provë të kërkuar prej saj dhe duke refuzuar çdo kërkesë të mbrojtjes, ka pretenduar gjithashtu, cenimin e standardit të gjykimit të çështjes nga një gjykatë e paanshme. Sipas tij, refuzimi i kërkesës për përjashtimin e trupit gjykues të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kavajë dhe të një anëtarit të trupit gjykues të Gjykatës së Apelit Durrës, vërtetoi njëanshmërinë e gjykatës. Për më tepër, vendimi për mospërjashtimin e gjyqtarëve nuk iu komunikua kërkuësit, duke i mohuar atij të drejtën e rekursit në Gjykatën e Lartë.

28. Gjykata, në jurisprudencën kushtetuese, është shprehur se një nga elementet e rëndësishëm të procesit të rregullt ligjor, garantuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së, është gjykimi i çështjes nga një gjykatë e paanshme. Gjykata merr parasysh, *inter alia*, veçanërisht problemin e përbërjes së trupit gjykues, në mënyrë që të mënjanohej nga gjykimi i çështjes gjyqtarët që nuk ofrojnë garancitë e kërkuara për paanshmëri në kuptimin objektiv. Në jurisprudencën e saj, Gjykata ka theksuar se parimi i paanshmërisë ka në vetvete elementin e vet *subjektiv*, i cili lidhet ngushtë me bindjen e brendshme që krijon gjyqtari për zgjidhjen e çështjes në gjykim, si dhe elementin *objektiv*, me të cilin kuptohet dhënia e garancive të nevojshme për gjykim të paanshëm nga vetë gjykata, përmes mënjanimin nga vetë ajo të çdo dyshimi të përligjur në këtë drejtim. Gjykata çmon se paragjykimi eventual për paanshmërinë e gjyqtarit mund të ngrihet në hipotezën kur gjyqtari është shprehur në një procedim tjetër me një vlerësim që ka të bëjë me përmbajtjen e të njëjtit fakt, në lidhje me të njëjtin subjekt. Në shtetin e së drejtës, kërkesa për një gjykim të paanshëm merr rëndësi të veçantë në funksion të besimit në dhënien e drejtësisë, që në shoqëritë demokratike, duhet ta krijojnë në çdo rast jo vetëm palët në gjykim, por dhe çdo qytetar i thjeshtë (*shih vendimin nr. 21, datë 29.4.2010, të Gjykatës Kushtetuese*).

29. Gjykata konstaton se mbrojtësi i kërkuësit ka qenë i pranishëm në seancën gjyqësore kur dhe është marrë vendimi nr. 35, datë 18.3.2008 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kavajë që ka vendosur mospranimin e kërkesës për përjashtimin e gjyqtarit, fakt i cili prezumon edhe marrjen dijeni për shpalljen e vendimit dhe përmbajtjen e tij. Për më tepër, rezulton se i pandehuri ka ushtruar rekurs në Gjykatën e Lartë, e cila, me vendimin nr. 219, datë 19.5.2008, ka vendosur mospranimin e rekursit.

30. Pavarësisht rrethanave të mësipërme, Gjykata konstaton se pretendimi i kërkuësit nuk është ngritur në nivel kushtetues, për faktin se mungojnë argumentet për të provuar se gjykatat nuk kanë ofruar garanci procedurale të mjaftueshme dhe se kanë pasur interesa personale në çështjen në shqyrtim (testi objektiv dhe subjektiv). Madje, argumentet e parashtruara në mbështetje të pretendimit mbi vlerësimin e njëanshëm të provave janë çështje që i takojnë sferës së kompetencës të gjykatave të zakonshme për interpretimin e dispozitave ligjore dhe vlerësimin juridik të rrethanave dhe provave të parashtruara nga palët dhe jo juridiksionit kushtetues. Kontrolli kushtetues nuk mund të zëvendësojë prerogativat kushtetuese e ligjore të vetë hallkave të sistemit gjyqësor dhe aq më tepër të vlerësojë bindjen e brendshme të gjykatave për çështje konkrete. Interpretimi i ligjit është atribut i gjykatave të zakonshme, për sa kohë nuk cenon ndonjë element të procesit të rregullt ligjor.

31. Në këtë vështrim, Gjykata arrin në përfundimin se pretendimi i kërkuesit është i pabazuar.

Ç. Në lidhje me pretendimin për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë

32. Sipas pretendimeve të kërkuesit, Gjykatat nuk kanë respektuar parimin *in dubio pro reo*, pasi dyshimet nuk i kanë vlerësuar në favor të të pandehurit.

33. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se prezumimi i pafajësisë është një nga elementet përbërës të procesit të rregullt ligjor. Sipas nenit 30 të Kushtetutës, kushdo quhet i pafajshëm përderisa nuk i është provuar fajësia me vendim gjyqësor të formës së prerë. Prezumimi i pafajësisë përbëhet nga disa aspekte, njëri prej të cilëve është *in dubio pro reo*, pra çdo dyshim shkon në favor të të pandehurit dhe barra e provës bie kryesisht mbi organin e akuzës. Gjykata e ka interpretuar prezumimin e pafajësisë në kuptimin që gjykatat e zakonshme nuk duhet ta fillojnë procesin me bindjen se i pandehuri ka kryer krimin për të cilin akuzohet, se barra e provës i takon palës akuzuese, se çdo dyshim duhet të shkojë në favor të të pandehurit, se gjykata duhet ta mbështesë vendimin në prova direkte dhe indirekte që duhet të provohen nga akuza. Ky parim konsiderohet i shkelur nëse një vendim gjyqësor, që i përket një individi të akuzuar penalisht, reflekton një opinion që ai është fajtor përpara se të jetë provuar fajësia e tij sipas ligjit. Edhe nëse nuk ka ndonjë konkluzion formal, mjafton që të ketë një arsyetim i cili lë të kuptohet se gjykata e konsideron të akuzuarin fajtor (*shih vendimin nr. 47, datë 7.11.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

34. Nga vlerësimi në tërësi i materialeve të dosjes gjyqësore, Gjykata vëren se nuk rezulton ndonjë e dhënë e cila të tregojë se anëtarët e gjykatave të zakonshme, që kanë shqyrtuar çështjen në ngarkim të kërkuesit, e kanë filluar procesin me paragjykimin se ai ka qenë autori i kryerjes së veprës penale për të cilën akuzohet.

35. Bazuar në sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se edhe pretendimi për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë është i pabazuar.

D. Në lidhje me pretendimin për cenimin e standardit kushtetues të arsytimit të vendimit gjyqësor

36. Sipas kërkuesit, gjykatat e zakonshme nuk parashtrojnë arsyet për të cilat ato i quajnë të papranueshme provat e kundërta dhe përmbajnë vlerësime alogjike të provave të administruara. Për më tepër, Gjykata e Apelit, edhe pse ka pranuar marrjen kryesisht të provave, nuk i bën ato pjesë të arsytimit të vendimit.

37. Gjykata është shprehur se elementet që duhet të përmbajë një vendim penal përcaktohen shprehimisht nga KPP-ja, që parashikon, gjithashtu, se nëse vendimi nuk arsyetohet, ai është i pavlefshëm. Konkretisht, neni 383 i KPP-së përcakton, ndër të tjera, detyrimin e gjykatës për të pasqyruar në vendim parashtrimin e përmbledhur të rrethanave të faktit dhe provat mbi të cilat bazohet vendimi, arsyet për të cilat gjykata i quan të papranueshme provat e kundërta, si dhe dispozitivin, duke treguar nenet e zbatuara të ligjit. Vendimi gjyqësor duhet të mbështetet vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor dhe duhet të përmbajë bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes (*shih vendimet nr. 12, datë 2.4.2008 dhe nr. 8, datë 16.3.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

38. Në çdo rast, vendimi gjyqësor duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërtënie ose kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë, gjithashtu, të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese. Përfundimet e pjesës arsyetuese duhet të bazohen jo vetëm në aktet ligjore, por edhe në parimet dhe rregullat që karakterizojnë mendimin e shëndoshë e logjik (*shih vendimin nr. 8, datë 16.3.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

39. Nga materialet e dosjes gjyqësore rezulton se Gjykata e Apelit, në seancën e datës 29.1.2009, ka vendosur përsëritjen e pjesshme të shqyrtimit gjyqësor, duke lejuar marrjen e disa provave (procesverbalin e seancës gjyqësore të fashikullit të gjykimit që i përket caktimit të masës së sigurimit të

shtetasit italian M.C.; pyetjen e dy përkthyesve lidhur me transkriptimin dhe përkthimin e përgjimit ambiental). Gjykata e Apelit, kryesisht, ka vendosur të shqyrtojë si provë kasetën e përgjimit ambiental për ta dëgjuar në prani të palëve dhe të përkthyesve.

40. Ndryshe nga sa pretendon kërkuesi, Gjykata e Apelit në vendim (fq.7-8) arsyeton se ka përsëritur pjesërisht shqyrtimin gjyqësor duke pranuar kërkesën e mbrojtjes për marrjen provave të mësipërme, të cilat nuk i janë lejuar nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë. Prova e marrë kryesisht (kaseta e përgjimit) është analizuar në pjesën arsyetuese të vendimit të Gjykatës Apelit Durrës, e cila përshkruan në mënyrë të detajuar procesin e dëgjimit të kasetës së përgjimit ambiental, duke arritur në përfundimin se, i analizuar në harmoni me veprimin hetimor të paraqitjes për njohje të shtetasit italian M.C. dhe me rezultatet e përgjimit ambiental, Gjykatës i krijohet bindja se i pandehuri është autori i veprës penale.

41. Për sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se, në ndryshim me sa pretendon kërkuesi, gjykatat e juridiksionit të zakonshëm kanë arritur të shpjegojnë mjaftueshmërisht arsyet e themelit të dhënies së këtij vendimi, duke iu referuar fakteve për të cilat është zhvilluar procesi, provave të administruara të cilat janë analizuar në harmoni me njëra-tjetrën, ligjeve të zbatueshme dhe kërkesave të ndryshme të palëve në gjykim, ç'ka ka përmbushur përgjithësisht detyrimin e sanksionuar në nenin 142 të Kushtetutës.

42. Si përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuesit për cenimin e standardit kushtetues të arsyetimit të vendimeve gjyqësore, është i pabazuar.

DH. Në lidhje me pretendimin për cenimin e të drejtës së mbrojtjes në Gjykatën e Lartë

43. Kërkuesi pretendon se procesi gjyqësor në Gjykatën e Lartë i ka cenuar të drejtën e mbrojtjes, pasi është zhvilluar në mungesë të mbrojtësve të zgjedhur prej tij dhe pa i caktuar mbrojtës kryesisht.

44. Në jurisprudencën e saj, Gjykata e ka pranuar ekzistencën e mbrojtjes si tregues thelbësor të një procesi të rregullt penal. Që e drejta e mbrojtjes të jetë reale dhe efektive dhe jo vetëm teorike, ushtrimi i saj nuk duhet të pengohet, por përkundrazi, gjykata duhet të marrë të gjitha masat ligjore që në funksion të procesit të drejtë, jo vetëm të sigurojë praninë e mbrojtësit në gjykim, por dhe t'i japë atij mundësinë të bëjë mbrojtje reale, duke respektuar barazinë e armëve. E drejta e gjithkujt, të akuzuar penalisht, për të qenë efektivisht i mbrojtur nga një avokat, kur është e nevojshme edhe i caktuar kryesisht, është një nga tiparet themelore të një gjykimi të drejtë (*shih vendimin nr. 25, datë 10.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

45. Në lidhje me gjykimin në Gjykatën e Lartë, është vlerësuar se situata juridike kur rekursi paraqitet nga i akuzuari, nuk është e njëllajtme me rastin kur rekursi paraqitet nga prokurori. Prania personale e të pandehurit në seancën gjyqësore, për shqyrtimin e ankimit të paraqitur nga mbrojtësi i tij, nuk është e domosdoshme, nëse objekt shqyrtimi janë trajtimet dhe përfundimet juridike të arritura nga gjykata më e ulët, vendimi i së cilës nuk mund të ndryshohet në disfavor të të pandehurit. Në këto raste, Gjykata e Lartë nuk ka ndonjë pengesë për të vazhduar shqyrtimin e çështjes edhe në mungesë të avokatit të palës së akuzuar kur ai mungon pa shkaqe të arsyeshme, për arsye se argumentet ligjore mbrojtësi i ka depozituar me shkrim në rekursin e paraqitur përpara saj. Ndryshe paraqitet situata kur, si rrjedhojë e një rekursi të paraqitur nga prokurori, që mbart në potencë mundësinë e përkeqësimit të pozitës së të pandehurit, gjykimi të zhvillohej pa praninë e të gjykuarit ose të avokatit të tij. Në këtë rast, nëse as avokati dhe as i pandehuri nuk paraqiten në seancë në Gjykatën e Lartë, është e palejueshme që ajo të vazhdojë. Prezumimi se i pandehuri nuk ka marrë pjesë në gjykim me vetëdije, mund të justifikohet vetëm nëse atij i është bërë njoftimi personalisht dhe mund të vërtetohet që ai e ka marrë vetë atë. Në aspektin e garantimit të procesit të rregullt ligjor, për Gjykatën e Lartë del e domosdoshme marrja e masave në mënyrë që të mos lejojë zhvillimin e seancës në mungesë të përfaqësuesit të interesave të të pandehurit, pasi kjo është e vetmja mënyrë që i pandehuri, përmes figurës përfaqësuese të avokatit, të marrë pjesë në debatet e mundshme (*shih vendimet nr. 23, datë 13.10.2005; nr. 24, datë 26.10.2005; nr. 5, datë 4.2.2008; nr. 13, datë 21.7.2008; nr. 16, datë 15.6.2009; nr. 28, datë 2.10.2009; nr. 30, datë 26.11.2009; nr. 37, datë 24.12.2010; nr. 40, datë 22.9.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

46. Nga materialet e dosjes gjyqësore rezulton se kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Durrës është depozituar rekurs nga mbrojtësit e të pandehurit dhe shtesë rekursi, e nënshkruar nga vetë i pandehuri. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur kalimin e rekursit për shqyrtim në seancë gjyqësore. Sipas procesverbalit të seancës gjyqësore të datës 14.4.2010, rezulton se seanca nuk është zhvilluar dhe shkak për shtyrjen ka qenë depozitimi, nga ana e mbrojtësve të të pandehurit, i dy kërkesave për shtyrjen e seancës, të cilat janë pranuar nga Kolegji Penal. Sipas procesverbalit të seancës gjyqësore të datës 26.5.2010, rezulton se përsëri mbrojtësit e të pandehurit kanë depozituar dy kërkesa për shtyrjen e procesit, të cilat nuk janë pranuar nga Kolegji Penal, i cili ka vendosur vazhdimin e shqyrtimit gjyqësor në mungesë të mbrojtësve, me arsyetimin se “*kërkesat e përsëritura të avokatëve të të gjykuarit zvarrisin gjykimin e çështjes*”. Edhe në vendimin nr. 540, datë 26.5.2010, Kolegji Penal arsyeton se “*...ka vendosur të vazhdojë gjykimin pa praninë e mbrojtësve, duke çmuar se u është dhënë mundësia duke shtyrë seancën e mëparshme për të qenë të pranishëm dhe për të parashtruar mbrojtjen e të gjykuarit. Kur rezulton se rekursi është paraqitur nga vetë mbrojtësit e të gjykuarit, Kolegji ka konkluduar se kërkesat e njëpasnjëshme për shtyrje të seancave nga ana e mbrojtësve, të cilët, në bazë të aktit të përfaqësimit, mund ta mbronin së bashku ose veç e veç të gjykuarin, janë bërë me qëllim zvarritjen e gjykit.*” (fq. 4)

47. Gjykata konstaton se Gjykata e Lartë është vënë në lëvizje mbi bazën e rekursit të paraqitur nga kërkuesi dhe, në përfundim të gjykit, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit Durrës. Vendimi i Kolegjit Penal nuk e ka rënduar pozitën e kërkuesit, pasi nuk ka ndryshuar në disfavor të tij vendimet e gjykatave më të ulëta. Në këto kushte, duke qenë se të gjitha argumentet ligjore kanë qenë të depozituara me shkrim në rekurs dhe shtesën e rekursit, Gjykata e Lartë nuk kishte ndonjë pengesë për të vazhduar shqyrtimin e çështjes edhe në mungesë të mbrojtësve të kërkuesit, të cilët, pa shkak të arsyeshëm, nuk kanë marrë pjesë.

48. Në vështirim të sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se pretendimi i kërkuesit për cenimin e të drejtës së mbrojtjes në Gjykatën e Lartë, është haptazi i pabazuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131 shkronja “f” dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g” të Kushtetutës; neneve 72 dhe 77 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash:

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Xhezair Zaganjori, Vladimir Kristo, Admir Thanza, Altina Xhoxhaj, Sokol Berberi, Fatmir Hoxha

Anëtarë kundër: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha

MENDIM PAKICE

Jemi kundër mendimit të shumicës në lidhje me vlerësimin si të pabazuar të pretendimit të kërkuesit për cenimin e parimit të barazisë së armëve, gjatë procesit gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Kavajë dhe në Gjykatën e Apelit Durrës.

1. Nga rrethanat e çështjes, rezulton se kërkuesi ka pretenduar se gjykatat, gjatë shqyrtimit të akuzës kundër tij, nuk kanë pranuar provat e mbrojtjes, konkretisht, kërkesat e paraqitura nga mbrojtësi i kërkuesit: i) për thirrje të disa dëshmitarëve, pasi dëshmia e tyre ishte indirekte, ndërkohë që gjykata do të thërriste shtetasin italian M.C. që ishte burimi i provës; ii) për paraqitjen e përkthyesit, pasi në vlerësimin

e gjykatës, pretendimi i mbrojtjes për shtrembërim të përkthimit ishte i pabazuar. Kjo provë do t'i nënshtrohet debatit gjyqësor; në këtë mënyrë mbrojtja ka hapësira për të paraqitur pretendimet e veta; iii) për administrim të fashikullit të masës së sigurimit ndaj shtetasit italian M.C., pasi gjykata nuk vë në dispozicion prova, por palët kanë të drejtën e informimit dhe mund ta sigurojnë vetë materialin; iv) për administrim dhe shqyrtim të përkthimeve të bëra privatisht dhe jo në përputhje me kërkesat procedurale.

2. Shumica arsyeton se asnjë nga palët në proces nuk është vënë në disavantazh, por secila ka pasur mundësinë të kërkojë administrimin e provave që i vlerëson të nevojshme. Kërkuesi ka qenë i përfaqësuar gjatë këtyre proceseve gjyqësore nga mbrojtës të zgjedhur personalisht, të cilët kanë pasur mundësinë e arsyeshme të informohen plotësisht për akuzat e ngritura, për të komentuar dhe kundërshtuar, përmes debatit kontradiktor, provat e paraqitura nga akuza, për të parashtruar kërkesa për marrjen e provave që i kanë vlerësuar si kyçe për të mbështetur pretendimet e tyre, si dhe për të përgatitur një mbrojtje efektive për mbrojtjen e interesave ligjore të kërkuesit (shih prg. 25).

3. Konkluzioni i mësipërm i shumicës është thjesht një evidentim i standardit kushtetues dhe jo analizë (dhe as përgjigje) e pretendimit të kërkuesit se gjykatat kanë pranuar t'i nënshtrojnë hetimit gjyqësor vetëm provat e akuzës.

4. Shumica nuk i referohet fakteve konkrete lidhur me njoftimin e këtyre dëshmitarëve, të pasqyruara në procesverbalet e seancave gjyqësore të administruara në dosjen gjyqësore. Konkretisht, nga procesverbali i seancës gjyqësore të datës 29.2.2008, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë, në kushtet kur shtetasit, që u kërkuan nga prokuroria të thirren me cilësinë e dëshmitarit, jetonin jashtë shtetit, ka ngarkuar Policinë Gjyqësore për njoftimin e tyre me letër rekomande me lajmërim marrje, bazuar në nenin 133/4 dhe 142 të KPP-së.

5. Nga aktet e administruara në dosjen gjyqësore, rezulton se në seancën gjyqësore të datës 10.6.2008 gjykata ka riurdhëruar njoftimin e dëshmitarëve okularë, bazuar edhe në parashikimet e nenit 3/1 të ligjit nr. 9871, datë 11.2.2008 "Për ratifikimin e 'Marrëveshjes ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Italisë, si shtesë e Konventës Europiane për Ekstradimin, të 13 dhjetorit 1957 dhe e Konventës Europiane për Ndihmë Juridike për Çështjet Penale, të 20 prillit 1959, që ka si qëllim të lehtësojë zbatimin e tyre' ". Në seancën gjyqësore të datës 10.6.2008 është konfirmuar se dëshmitarët nuk kanë marrë njoftim, prandaj, mbi kërkesën e prokurorit, gjykata ka vendosur të përsërisë njoftimin e tyre për t'u paraqitur në seancën e datës 15.7.2008. Njoftimet përsëriten edhe për seancat e datave 09.09.2008 dhe 15.09.2008, por rezulton se dëshmitarët nuk janë lajmëruar në përputhje me kërkesat procedurale dhe nuk janë paraqitur. Ky fakt vërtetohet nga shënimi "*adresë e panjohur*" në vulën e postës të vendosur mbi zarfin e dërgimit të njoftimit (fq.171, 187, 191, 195, 208, 210 të procesverbalit).

6. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë ka vazhduar gjykimin me leximin e dëshmimeve të lejueshme, me argumentin se: "*meqenëse dëshmitarët M.C. dhe E.SH. kanë marrë dijeni për seancën e sotme, e dokumentuar me kthim përgjigje nga konfirmimet e postës DHL, ata nuk janë paraqitur, pa asnjë arsye të ligjshme*".

7. Neni 137 i KPP-së parashikon se personi, i cili njoftohet me letër rekomande me lajmërim marrje, duhet të deklarojë ose të zgjedhë banesën në territorin e shtetit shqiptar. Në rast se një deklaram i tillë nuk bëhet pas njëzet ditësh nga marrja e letrës rekomande, njoftimi bëhet me anën e depozitimit të aktit në sekretari. Mendojmë se shumica nuk merr në analizë përputhshmërinë midis rregullave që duhet të zbatohen për njoftimin e dëshmitarit që ndodhet jashtë shtetit dhe rregullave të zbatuara nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë, të cilat, siç rezulton edhe nga arsyetimi i mësipërm, nuk janë zbatuar rigorozisht. Leximi i deklarimeve të bëra nga shtetasi i huaj, banues jashtë shtetit, mund të bëhet në qoftë se ai është thirrur dhe nuk është paraqitur, ose kur nuk gjendet me gjithë kërkimet e bëra nga policia gjyqësore, si dhe kur refuzon të dëshmojë (neni 369, pika 3 e KPP-së).

8. Ne, gjyqtarët në pakicë, vlerësojmë se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë nuk ka respektuar kërkesat e KPP-së për njoftimin e dëshmitarëve okularë që ndodhen jashtë shtetit, duke e deklaruar kërkuesin fajtor dhe dënuar atë në cenim të parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit. Vijimi i procesit gjyqësor me leximin e deklarimeve të shtetasit italian, dëshmitarit okular M.C., i cili banonte jashtë shtetit dhe kishte adresë të njohur në Itali, është në shkelje të kërkesave të mësipërme procedurale dhe përbën cenim të së drejtës për marrjen në mënyrë të ligjshme të provës me dëshmitar.

9. Bazuar në faktet e mësipërme, ne gjyqtarët në pakicë, mendojmë se shumica nuk i ka dhënë përgjigje pretendimit të kërkuarit për mosrespektimin nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm të detyrimit për marrjen e provave në mënyrë të ligjshme, edhe pse këto pretendime janë çështje që i përkasin juridiksionit kushtetues. Në rastin konkret, shumica ishte e detyruar të analizonte pretendimin e kërkuarit për mosrespektimin e procedurave të njoftimit me letërporosi me kthim përgjigje, kryesisht të dëshmitarit okular M.C., si provë e akuzës e kërkuar edhe nga mbrojtja.

10. Edhe për sa i përket procesit gjyqësor në Gjykatën e Apelit Durrës, ne jemi të mendimit se shumica nuk i ka marrë aspak në konsideratë pretendimet e kërkuarit, duke dalë në përfundim të gabuar. Shumica i referohet qëndrimit të jurisprudencës kushtetuese se pretendimet për cenimin e parimeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor nuk pranohen në rastet kur gjykata e shkallës më të lartë ka plotësuar apo korrigjuar mangësitë e gjykatave të shkallëve më të ulëta në plotësimin e standardeve dhe elementeve të një procesi të rregullt ligjor (prg.14). Megjithatë, prezumimi apriori i këtij parimi dhe referimi nga ana e shumicës në këtë standard kushtetues është i pavend, nisur nga fakti që Gjykata e Apelit Durrës nuk plotësoi ose korrigjoi mangësitë e procesit gjyqësor në drejtim të garantimit të barazisë së armëve, për faktin se edhe pse pranoi kërkesën e mbrojtjes për përsëritjen e pjesshme të shqyrtimit gjyqësor, refuzoi kërkesat e saj për marrjen e provave të mësipërme me arsyetimin se “*vendimet e ndërmjetme të marra nga gjykata e Rrethit Gjyqësor Kavajë janë të bazuara në ligj*” (fq. 178 e procesverbalit të fashikullit gjyqësor). Për më tepër, Gjykata e Apelit nuk i dha përgjigje pretendimeve të kërkuarit lidhur me shkeljet procedurale në njoftimin e dëshmitarëve okularë, që u pasua me leximin e deklarimeve të lejueshme.

11. Përfundimisht, në ndryshim nga sa argumenton shumica, mendojmë se në gjykimin e zhvilluar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Kavajë dhe Gjykatën e Apelit Durrës nuk është respektuar një nga standardet e procesit të rregullt ligjor lidhur me garantimin e parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së dhe, për rrjedhojë, është cenuar e drejta e kërkuarit për një proces të rregullt ligjor.

Anëtar: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha